

עין משפט נר מצוה

בז א מיי פייג מהלכות נדרים הלכה ט קמג לאוין רמב עושׂיע ייז סימן רלב סעיף ג:

בז ב ג מיי שם טור שׂע שם סעיף כח: יז ד מיי פ"ח מהלכות מידות הלכה כ: י"ח ה מיי שם הלכה יח: י"ב ו מיי שם פ"א הלכה יז:

נוסחת הריב"ן

א] כציי תבוב כאן בזה"ל גליין מניין בכל מקום שעלונו של אדם כמותו שאמר ושתטו איתו לו עדת יתראל וכו כל הקהל שזמנין אותו אלא מתאן שעלונו של אדם כמותו אף צהפריה נמי הא שאלונו של אדם כמותו דמני מיפר ואפי' לרבי יאשיה טעמא דלמיר תתתא כו': דלמא האילך דלמרתה השתא דאי לא דמנינ איהי יפרטו הוי אמר ר' יאשי' דלפוטרופוס מיפר דלמא אלאב' דר' אליעזר קאמר דבעי מני מיפר מהשתא ומשום דבעל מיפר מהשתא מני נמי לשוייה שליט הכ"ד ואח"כ סה"ד תמני' זה מגלה כו': ב] שלג מניני שיהא אדם מיר: ג] גלגל קרבן לתאלין לתא' כציי: ד] יצואו שניהם ויצאו קרבנותיו של מיר אחד ויטו: ה] נדרו: ו] ואן לא אשכחן: ז] מימיו ליה איניו לימיו: ח] מחייב אכוליה: ט] דהאך ושיניהם מפי המורה ל"א קרבן צעי אחיו אילו אחד תנדר בלגד הכי עליו כו': י] בלשגא דמתני' כו' דר"מ סברי: כ] פריש: כ"א כציי תבוב כאן בזה"ל גליין וחי לא הוי חד דלמיר עליו לגלגל חצי מיר יק' למיר אחד ויחא בעצורו חצי קרבנותיו ויחא קרבן חצי דן שניהם וחי קיפא הא לתמיין לעיל היכא דלמיר נדר ופתחו עמו חייב להבא' חצי קרבן תריץ התם לכדי פטור משום דשפת הוא צמיתי בלא שיק נמיר כגון גבורות בלא שייכי צמירות אכל הכא דשיק הפתח צמיר כגון הכא מודו סולח דחייב מיר רבי:

מוסף רש"י

האומר לאפוטרופוס. היה הולך למתנתו ויהי ומניה אפוטרופא לו נכסיו לון אכחו ונתי' (ב"מ צד.). ואישה יפרנו. ולא שלים (נדרים עב.). יהו קיימין לא אמר כלום. דעייין לא גא הנדר לעולם והיאך יכול לקיימו (נדרים עב.) נדרים אלא כאלו לעולם אינו יכול לקיים (שם עה.). נדר ופתח עמו הוא. שם הנדר פתח צמירא (משניות פא.) מתיב"ח. שם נדר אחר פתח שמתחבר צו (שם קג.).

פ' הרא"ש

במה דלא קיים קמיה אלא מאי קאמר אי משכחנא דהוי נזיר מגלחנא ליה אפילו אם ידור אחר קבלת נדרו דמסיק איניש (שפירש) ארעתיא במאי דלא קיים קמיה(א) השתא במילתיה דלא מצי עביד לא מושי' שליח ורעולם מסיק איניש אנפשיה. במאי דלא קיים קמיה ואפי"ה לא הוי שלוחו אפי' אם פירש לו בפירוש דכל מילתא דלא

מצי איהו למעבד השתא שאם היה אומר לה הרי את מקודשת לי לאחר שיגרשך בעליך לא היא מקודשת דאין אדם מקנה דבר שילוב בא לעולם הלכך אי אמר נמי לשלוחו קדשה לי לאחר שתתגרש לא הוי שלוחו: ת"ל אישה יקימנו ואשר ימירא דקרא דריש דלא מצי מושי' שליח טעמא דאמר רחמנא אישה יקימנו ואישה יפירנו [והא] לאו הכי וכו' הוה מצי לאקשויי ממלתיה דרבי ונתן אלא דניחא ליה לאקשויי מתרווייהו: יהו קיימין לא אמר כלום דאן אמר דלא אמר בלבו לקיים לה כל נדריה דשמא תדור דבר שהוא גנאי לו וקשה בעיניה אם יתקיים: הרי הם מופרים. ר' אלעזר אומר מופר דאין אדם חפץ באשה נדרנית וניחא ליה שכל נדריה יהיו מופרים וחכ"א אינו מופר מפ' בנדרים טעמיהו משום דכתיב אישה יקימנו ואישה יפירנו כל שאינו בכלל הקמה אינו בכלל הפרה קס"ד דבני השיבה שצרי לקהשת כמאן דכי אמר רבי יאשיה אליבא דרבנן דאמר לא מצי מיפר דאי אליבא דר' אלעזר אמאי מושי' שליח להפר יפיר לה הוא בעצמו אלאמא מלתא דלא מצי איהו למעבד מושי' שליח ומשני לעולם ר' יאשיה

יב:

טעמא דכתב רחמנא אישה יפירנו. ניחא ליה לאומצי גס לר' יאשיה דמדנר' יונתן מני לאומצי [צדהיל]: הכי הן קיימין לא אמר כלום. דהקמה צטעות הוא דשמא [מדור] דצבר שא"א ליה להקיס: **רַיפַּךְ** דֵּה חוּא. פירוש כשיאל מצינו: **דַּרְבְּמָא** מישתלמינא.

לשון שגגה או מיטרידנא מן הדרך ולכן רוצה לנמנות אפוטרופוס ואותו אפוטריפוס יהיה מיושב צדעתו וא"ת ואכתי ליפר לה איהו מעעשיו שהרי הוא זוכר עתה ומיושב צדעתו וי"ל דלמי רוצה לומר שיהא מופר אלא נדרים שדדור מכי יסע ואילך אכל לא נדרים שלפני נסיעתו שזה קלת קשה' אכל קשה דלימא לה השתא כל נדרים שדדורי מכשאסע עד שאשוב יח' מופרין ב' וי"ל דמתוך כך תפול קטטה צייניהם שזה קשה לה לעולם וצנדרים מיעציל לן אי צעלה מני מיפר בלא שמיעת קול וגם הפרה דשליח [אינין] מועלת עד דשמע הצעל הנדר דהכי מוקי לה התם (דף עב.): ולפי' זה נפרש ליפר לה איהו פירוש כשיסע יפר לה צעלה ותועיל ההפרה לכשיצא הצעל וישמע הנדר דאם יממין להפר עד שישוב וישמע שמא יהיה טרוד לשמישעם וישתוק מלהפר ולכן פריך ליפר לה מהשתא ותועיל ההפרה כשישמע ובשלמא אי סבר כרצנן ניחא [דלא] מני מיפר ומשני דלמא טרידנא כשיצלה ליסע דכפרישית ע"כ הגה"ה: **ושמעי' חבירו ואמר ואני**. צבדי נקט דהא צראשון נמי

פליגי: **אמר רבא** הב' מודים **באומר חצי קרבנות** נזיר ע"י חצי קרבן מייתר. כיון שמהל הת' בקרבן שאמר חצי קרבנות ודאי פלגא דקרבן [אשיחא*2 [תיבת] חצי מתיבת מיר: קרבנות חצי מיר עלי קרבן שלם צעי ליה לאתמי: **מא"י טעמא דא' אשכחן נזירות אפלאנא**. דכיון דסמך תיבת חצי אכל ד' מיר (מתיבת) משמע מדדורו דחצי אמויירא קא' ואין מיצ' שום חצי מיר צעולם: **בי פליגי ברישנא דמתנ'.**^[א] [באומר] הריני נזיר וכיון דלמיר הרי עלי לגלגל מיחייב צכוליה קרבן לר"מ דתפוס לשון ראשון וכי אמר חצי מיר לא כל כמניה והוי כאומר קרבנות חצי מיר עלי דמייתי קרבן שלם וקשה אמאי קאמר האי לישנא כיון דלמיר עלי איחייב [צכוליה] ליימא להדיא דמני ו' [כאומרן] קרבנות חצי מירות ורבנן סברי נדרו ופתחו עמו הוא: **מתנ' הריני נזיר לבשיהיה לי בן ונוולד לו בן הרי זה נזיר נולד לו בת שומטום ואנדרוגינום אינו נזיר אם אמר** ^א**כשיהיה לי ולד אפילו נולד לו בת שומטום ואנדרוגינום הרי זה נזיר** הפילה

דהוי כאומר חצי קרבנות נזיר עלי וי"ל דהא דלמיר רצא קרבנות חצי מיר עלי דכולה צעי אימיוי משום דחצי קאי אמויר אכל' משמע להו צמתני' דלישנא דחצי קאי אעלי וכמי שאמר חצי קרבנות מיר עלי: **הריני נזיר בשיהיה לי בן**. פירוש הדואה ושצח להקצ"ה שחנני וחיכני ונולד לי בן ^א הריני מיר צגמרא פריך פשיטא: **בת שומטום ואנדרוגינום אינו נזיר**. דזה לא מחשיצו דהא נמי פריך צגמי' שפירא אכל אמר בלשון ^א לא כשארפה לי ולד אפי' עומטום ואנדרוגינום הרי זה מיר אהא נמי פריך צגמרא פשיטא: **הפילה אשתו**. ולא ידעינן אי נפל הוא או בן קיימא הוא וכלו לו חדשיו או שמת צמעי אמו אינו מיר וצגמי' מוקי לה כר' יהודה דסבר לא מתיא איניש נפשיה לספיקא ^א וספק נזיר הוי דלמא בן קיימא מה שהפילה הלכך טוב להמתות ולומר אס בן קיימא הריני מיר נצדה כלומר מעתה הריני מקבל עלי מירות [ומונה] מירות ומציא קרבנותיו ומותר ציין ומגלה שאס לא התנה בן כל ימיו היה מקולקל לר"ש דמספיקא לא מני לגלגל ואסר כל ימיו ציין וצתגלחת וצטומאה ור"ש לא פליג אהא דנוולד לו בן' שהפילה לו וכו' דליכא לספוקי דכשאמר כשיהיה לי בן ודאי לא היה דעתו אלא לבן ודאי ולא לעומטום ולא פליג ר"ש אלא היכא דהפילה לו וכו' דמספקא ליה דשמא הוה בן קיימא והוי בן גמור והוא הדין דמילתיה דר"ש קאי ארישא היכא דלמיר הריני מיר כשיהיה לי בן והפילה כו':

הריני נזיר פרק שני נזיר

הכי קאמר אי משכחנא כו': דמאי עבד ליה איהו גופיה השתא. כגון צאיתמא דשריא ליה לאפוקי היכא צצההיא שעתא לא משתריא ליה: (הפר לה והיפר לה. שלוחו של אדם כמומו): **שדדורי מאן עד שאצא כו' קס"ד** דכי א"ר יאשיה אין אפוטרופוס מיפר אליבא דרבנן דלמירי גצי ידיה דבעל דהיכו נמי לא מני מיפר: ואי לאו דלמיר

רחמנא ואישה יפירנו אפוטרופוס הוה מיפר. ואע"ג דבעל לא מני מיפר השתא. אלאמא צמילתא דלא מני איניש למיעצד השתא משוי ליה שליט א': חצי הכי. דמני מיפר למא ליה לשוויי שליח ליפר לה צעל לאלתמר: **סבר**. האי צעל לא צריכנא להפר לה אלא צעשה שאלא לדרך דלמא צההוה שעתא מישתלינא או מטרדינא או רתחנא הלכך קאמר לאפוטרופוס דליעצד איסו: **מתנ' ה' עלי לגלגל חצי נזיר**. דלמיר הרי עלי להציא חצי קרבנותיו של גילוח מיר אחד: זה **מגלה נזיר שלם וזה מגלה נזיר שלם**. שלג מניני ב' מיר לתאלין ג'ולגל קרבן לתאלין. והוא סבר אין אדם מוירא דבריו לצטלה: **וחכ"א**. דויצילאו שניהן קרבנותיו של מיר אחד והיו פטורין שהרי לא יומרו לו אחד אלא חצי מיר: **חצי' אמר רבא** ה"ג **כל מודים כל היכא דלמיר חצי קרבנות נזיר עלי וכו' כוניהם קרבן צעי לאווימי מ"ט דהא לא אשכחן נזירות לפלגא כי פליגי בלישגא דמתנ' היכא דלמיר הרי עלי לגלגל דר"מ סבר כיון דלמיר הרי עלי לגלגל איחייב אכוליה קרבן דנויר והאי דהדר אמר חצי נזיר לאו כל כמניה ורבנן סברי כל כה"ג נזיר ופתחו עמו הוא וכוין שניהם מציני' קרבן דנדר אחד הוא. ואיכא ספרים דלא כתיב צבו הך אמר רצא אלא הכי כתיב צבו קרבן צעי אימיוי כלומר נזיר מיהא לא מופטר צקרבנותיה דהךך הואיל דכל חד וחד קיבל עילוייה פלגא דנזירות ותו לא ^א אשכחן מירות לפלגא והאי דקא' ^א מייתי ליה איניו ליימי ליה משום נדבה כי פליגי בלישגא דמתנ' כגון דלמיר הרי עלי לגלגל ולא אמר צתסם חצי מירות עלי דר"מ סובר כיון דלמיר הרי עלי לגלגל ^א אכוליה קרבן מירות ומיפטר ציה מיר צהאי קרבן מירות והאי דהדר אמר חצי מירות מיהדר הוא דקא צעי ולאו כל כמניה ורבנן סברי נדר ופתחו עמו הוא ו' ולא מיפטר מיר צקרבנותיו דהאך ^א ושניהם מיהא קרבן אחד צעי אימיוי. [ז"א] אילו אמר אחד בלצד הרי עלי לגלגל חצי מיר אפילו רבנן מודו דקרבן שלם צעי אימיוי מ"ט דהא לא אשכחן מירות לפלגא כי פליגי ו'אלישגא דמתנ' דאיכא תרי דבין שניהם מצילין קרבן שלם ר"מ סבר כי אמר הרי עלי מיחייב אכוליה קרבן וכו' דהר אמר חצי נזיר לאו כל כמניה דתפוס לשון ראשון הלכך זה מגלה מיר שלם וזה מגלה מיר שלם ורבנן סברי כיון דתרי אינין לא הוי קרבן לתאלין והוי נדר ופתחו עמו דכי אמר לגלגל חצי מיר ^א פירוש עלי דלמיר לכתמלה הלכך זה מגלה חצי מיר וזה מגלה חצי מיר דכיון דבין שניהם מציאין קרבן שלם לא הוי קרבן לתאלין ל': **מתנ' נולד לו צם או עומטום ואנדרוגינום הרי זה נזיר**. דולד מיהא מקרי: הפילה**

טרים לכתו להפר לה משיחויך בדרך עד שישוב וי"ל דלא משוי שליח אלא בשעת הליכתו דלא מסיק ארעתיא קודם לכן ואותה שעה דלמא מטריד ולא יוכל להפר בפניה ואע"ג דמשמע בנדרים שיכול להפר אפילו שלא בפניה מי"מ הוא ירא שמא תעבור על נדרה ואע"פ שהפר לה כיון שלא ידעה יש לה עונש כנתכוון להפך בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה הלכך ניחא ליה טפי שיפר לה השליח בפניה: היכא דאמר חצי קרבנות נזיר חצי קרבנות בעי אתמי' כיון דאמר חצי קרבנות יפרע לעזיר אחד דמי חצי קרבנותיו אבל אם אמר קרבנות חצי נזיר כיון דלא אשכחן חצי נזיר הוי כאילו קבל עליו קרבנות נזיר שלם. רבי מאיר סבר כיון דאמר הרי עלי איחייב בכוליה קרבן נזירותיה דרבי מאיר לטעמיה דאית ליה תפוס לשון ראשון וכי אמר הרי עלי לגלגל הוי כאילו אמר תגלחת שלימה של נזיר וכי אמר תו חצי נזיר דמשמע דמגלח קאי אחצי נזיר כלומר חצי קרבנות נזיר עליה לאו כל כמניה דתפוס לשון ראשון דמשמע תגלחת שלימה אבל אם אמר הרי עלי חצי קרבנות נזירות לא שייך הכא למימר תפוס לשון ראשון דהרי עלי לא כלום קאמר בלא סיום דבריו ורבנן סברי נדר ופתחו עמו והוי כאומר חצי קרבנות נזיר עלי והכי קאמר הרי עלי חצי תגלחת נזיר ולא דמי לקרבנות חצי נזיר דקרבנות משמע

חזרה

טרם לכתו להפר לה משיחויך בדרך עד שישוב וי"ל דלא משוי שליח אלא בשעת הליכתו דלא מסיק ארעתיא קודם לכן ואותה שעה דלמא מטריד ולא יוכל להפר בפניה ואע"ג דמשמע בנדרים שיכול להפר אפילו שלא בפניה מי"מ הוא ירא שמא תעבור על נדרה ואע"פ שהפר לה כיון שלא ידעה יש לה עונש כנתכוון להפך בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה הלכך ניחא ליה טפי שיפר לה השליח בפניה: היכא דאמר חצי קרבנות נזיר חצי קרבנות בעי אתמי' כיון דאמר חצי קרבנות יפרע לעזיר אחד דמי חצי קרבנותיו אבל אם אמר קרבנות חצי נזיר כיון דלא אשכחן חצי נזיר הוי כאילו קבל עליו קרבנות נזיר שלם. רבי מאיר סבר כיון דאמר הרי עלי איחייב בכוליה קרבן נזירותיה דרבי מאיר לטעמיה דאית ליה תפוס לשון ראשון וכי אמר הרי עלי לגלגל הוי כאילו אמר תגלחת שלימה של נזיר וכי אמר תו חצי נזיר דמשמע דמגלח קאי אחצי נזיר כלומר חצי קרבנות נזיר עליה לאו כל כמניה דתפוס לשון ראשון דמשמע תגלחת שלימה אבל אם אמר הרי עלי חצי קרבנות נזירות לא שייך הכא למימר תפוס לשון ראשון דהרי עלי לא כלום קאמר בלא סיום דבריו ורבנן סברי נדר ופתחו עמו והוי כאומר חצי קרבנות נזיר עלי והכי קאמר הרי עלי חצי תגלחת נזיר ולא דמי לקרבנות חצי נזיר דקרבנות משמע

מסורת הש"ס

א) נדרים עב: ב' צ"מ 16, א) נדרים עב: ג' ו' צ"מ 17, א) נדרים עב: ד' ו' צ"מ 18, א) נדרים עב: ט. מנחות פא: קה, א) נ"א כשארפה, א) צ"ל הכי וזה, ח) שייך לך יגה.

תורה אור השלם

1. כל נדר וכל שבועת אסור לעצת נפש אישה וקיימנו ואישה יפרנה: במדבר יז יד

הגהות הב"ח

א) גמ' השתא לא משוי שליח ואל: ב) רש"י ד"ה ואתמיס וכו' מיר הס"ד ואח"כ מ"ה ה"ג אמר רבא הכל מודים וכו' פלגא דמירות ודא אשכחן וכו' הרי עלי לגלגל איחייב אכוליה קרבן וכו' צעי אתמי' לישנא אחרינא קרבן בעי אתמי' אילו אמר אחד בלצד וכו' לכתמלה הוא הלכך וכו' לתאלין הס"ד ואח"כ מ"ה אפילו טלד:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

א] רש"י ד"ה אמר רבא וכו' ולא מיפטר מיר צקרבנותיו דהאך ונפיהם ג"צ עיין אורח משור: ב] תוס' ד"ה דלמא וכו' וי"ל דמתוך כך תפול קטט ציניהם שזם וכו' ג"צ עיין א"מ: ג] ד"ה אמר רבא וכו' ודאי פלגא דקרבן מני מיחייב חצי מתיבת מיר וכו'. מן תיבת שחיד עד מיר נמחק וי"צ שחיד חייב מיר מחייב בנדר כל"ל א"מ: ד] ד"ה מלי טעמא וכו' דכיון דסמך תיבת חצי אלא מן מתיבת וכו' מיות מיר מתיבת נמחקו וי"צ אלא תיבת מיר משמע מדדורו דהאי כל"ל: ה] ד"ה כי פליגי בלישגא דמתנ' דהוי כאומר כל"ל: ו] בא"ד ליימא להדיא דדמי לאומר כל"ל: ז] ד"ה הפילה וכו' לספיקא ור"ש חייס לספיקא כל"ל א"מ:

הגהות התוספות

1. צ"ל קס"ג לו. 2. תיבת שחיד נמחק וי"ל קאמר כיון שהחזיק מתיבת כו'. 3. זה אינו דיבור צבקי' אלא המשך אחד לדיבור שלפניו. 4. צ"ל חזוב. 5. צ"ל באומר הרי עלי דכיון דלמיר הרי עלי כו' ומה צניתיים נמחק. 6. צ"ל אכל בלישגא דמתמתיין משמע להו דחצי כי צ"ל אפילו בת. 8. צ"ל בת.

פ' הרא"ש (המשך)

אליבא דר"א והא דקשיא לך אמאי אינו מיפר לה בשעה שמחזיק בדרך דלמא משתלינא או ורתחנא או מטרידינא הלכך ממנה שליח יום או יומיים קודם הליכתו והא ליכא למימר אמאי לא יפיר לה באותה שעה כל נדרים שתידור מאותה שעה עד שישוב מן הדרך לפי שכל זמן שישנו בעיר אינו רוצה שיהיו מופרים עד שישמע דבר נדרה דשמא תדור נדר שהוא חפץ [בן] ומיהו קשה יפיר לה משעת הליכתו עד שישוב כמו שאומר לשליח

^[א] נראה צ"ל אלא צמילתא דמני עבדי השתא צמילתא דל"מ עבדי וכו'